

FÖRSVARSMAKTENS FÖRSKOTTSBETALNINGAR VID ANSKAFFNINGAR AV FÖRSVARSMATERIEL

Anskaffningarna av försvarsmateriel är den mest betydande delen av försvarsmaktens anskaffningar, vilka som helhet utgör en avsevärd utgiftspost i statsfinanserna. För anskaffningar av försvarsmateriel har i statsbudgeten för år 2006 anslagits ca 643 miljoner euro. Med försvarsmateriel avses huvudsakligen materiel som lämpar sig för militärt bruk, såsom vapen, ammunition samt kommunikations- och ledningssystem.

Typiskt för anskaffningar av försvarsmateriel är att leveranstiderna är långa. Tiden mellan beställning och varuleverans kan variera från ett par år ända upp till tio år. Detta är en av orsakerna till att betalningar som hänför sig till en anskaffning erläggs före varan eller tjänsten emottas i enlighet med den betalningstidtabell som överenskommit i anskaffningsavtalet. De betalningar som erläggs på detta sätt är till sin karaktär i regel förskottsbetalningar.

Huvudfrågan vid revisionen var att klarlägga huruvida de förskottsbetalningar som erlagts för anskaffningar av försvarsmateriel kan påvisas ha medfört ekonomisk nytta för staten.

Vid merparten av de granskade anskaffningarna hade beslutet om erläggande av förskottsbetalning baserat sig på en adekvat bedömning av nyttan och nyttan hade påvisats. Vid en del av anskaffningarna hade på basis av anskaffningshandlingarna den ekonomiska nyttan av förskottsbetalning inte bedömts, och den framgick inte heller. Det observerades att förskottsbetalningar de facto erlagts också enligt en betalningsetapptidtabell. I dessa fall har Försvarsmakten inte en enda gång bedömt nyttan för staten.

Vid revisionen observerades att Försvarsmakten har betalat tiotals miljoner euro på betalningsetapper baserade på förskottsbetalningar till varuleverantörer utan adekvata säkerheter. Huvudstaben har utfärdat anvisningar om användningen av säkerheter vid betalningar. Vid revisionen observerades emellertid vissa anskaffningar som

gjorts efter att anvisningarna utfärdats, och där förskottsbetalningar har erlagts utan säkerheter.

Vid revisionen framgick att datum i fakturor med anknytning till anskaffningar av försvarsmateriel hade ändrats och att fakturor hade betalats före den egentliga förfallodagen. Dessutom observerades att leverantörerna påskyndas att sända sina fakturor så att fakturorna kan betalas före årsskiftet, och att leverantörerna ombes att förkorta fakturornas betalningsvillkor när årsskiftet närmar sig. De här åtgärderna orsakar extra ränteförluster för staten.

Revisionsverket har med stöd av revisionen gjort följande ställningstaganden: Försvarsmakten bör se till att vid anskaffningar där förskottsbetalningar erläggs till en leverantör, skall staten få ekonomisk nytta av betalningen och nyttan skall kunna påvisas. Försvarsmakten bör dessutom sörja för att den som motprestation för sina förskottsbetalningar får antingen en varuleverans eller säkerhet, och att man inte försöker påverka varuleverantörerna så att de försnabbar sin fakturering, om inte betalningsvillkoren samtidigt ändras så att de är förmånligare för staten. Revisionsverket anser det vara bra att försvarsmakten har vidtagit behövliga åtgärder för att förhindra att fakturor betalas före förfallodagen.